

משרד החינוך
המוזכרות הפדגוגית
אגף א' אמוניות
הפיקוח על הוראת התאטרון

אוגדן הערכה בית ספרית

הערכה חלופית ומבחן בכתב

סמל שאלון 051283

תש"פ

תוכן

- 3..... הערכה בית ספרית – מה ואיך?
- 4..... בחינה בכתב :
- 5..... הערכה חלופית.....
- 5..... מהי הערכה חלופית?
- 5..... מועד ביצוע הערכה חלופית
- 5..... בחירת התכנים והנושאים
- 6..... מחוונים להערכה החלופית
- 6..... חלוקת המחווון לרכיבים המוגדרים
- 6..... דיווח ציון הערכה בית ספרית :
- 6..... מועד הדיווח
- 6..... גמול בגרות ותגמול בדיקה על הערכה בית ספרית.....
- 7..... נספחים.....
- 7..... שאלות העוסקות בערכים, מעורבות ורלוונטיות לבחינה בכתב :
- 8..... דוגמה למחווון : למידה מבוססת פרויקטים – עבודה על סצנות
- 9..... דוגמה להערכה בית ספרית חלופית : עצוב תכניה
- 10..... דוגמה להערכה בית ספרית חלופית : הצגת סצנות מהמחזאות הישראלית.....

הערכה בית ספרית – מה ואיך?

מטרת ההערכה הבית ספרית בתאטרון היא לזמן לתלמידים התנסות בסוגי הערכה שונים ומגוונים, תוך פיתוח דרכי הבעה מסורתיות (בכתב ובעל-פה) ודרכי הבעה אמנותיות. ההערכה הבית ספרית מאפשרת תהליכי למידה ויצירה מעמיקים ומשמעותיים בהיבט הקוגניטיבי, החברתי והרגשי.

מכלול ההערכה הבית ספרית מורכב משני אופני הערכה

נושאי היחידה	יחידות בתוך דרך ההערכה	מועד ההערכה	דרך ההערכה
<ul style="list-style-type: none"> ז'אנר אחד (קומדיה/טרגדיה) וביטוי במחזה נלמד מאפייני התאטרון התקופתי בו נכתב המחזה הנלמד פרשנות עכשווית למחזה הנלמד תאוריות העוסקות בז'אנר 	<ul style="list-style-type: none"> ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית: קומדיה וטרגדיה 	יב' בלבד	<p>בחינה בכתב:</p> <p>20% מהציון הסופי ב-5 יחידות תאטרון</p>
<ul style="list-style-type: none"> מודרניזם מהו? סגנון אחד וביטוי במחזה נלמד¹ 	<ul style="list-style-type: none"> סגנונות המאה ה-20 וה-21 ודרמה עברית ותאטרון ישראלי 		
<ul style="list-style-type: none"> קריאה פרשנית במחזה ישראלי אחד 			
<ul style="list-style-type: none"> מהו תאטרון קריאה פרשנית של טקסט תאטרוני אחד (ממחזה להצגה) צפייה פרשנית בהצגות 	שפת התאטרון	י' – יב'	<p>הערכה חלופית:</p> <p>30% מהציון הסופי ב-5 יחידות תאטרון</p>
<ul style="list-style-type: none"> ז'אנר שני וביטוי במחזה נלמד מאפייני התאטרון התקופתי בו נכתב המחזה הנלמד פרשנות עכשווית למחזה הנלמד תאוריות העוסקות בז'אנר 	<ul style="list-style-type: none"> ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית: קומדיה וטרגדיה 		
<ul style="list-style-type: none"> סגנון שי וביטוי במחזה נלמד² קריאה פרשנית במחזה ישראלי שני 	<ul style="list-style-type: none"> סגנונות המאה ה-20 וה-21 ודרמה עברית ותאטרון ישראלי 		

¹ במקרה של הוראת הסגנון הפוסטמודרני יש ללמד את ביטוי ב-2 מופעים

² במקרה של הוראת הסגנון הפוסטמודרני יש ללמד את ביטוי ב-2 מופעים

בחינה בכתב:

(20% מסך הציון הסופי ב-5 יחידות תאטרון)

הבחינה בכתב היא דרך הערכה מסורתית. מומלץ לבנות את הבחינה באופן הבא:

אופן הבחירה המומלץ לפרק	נקודות לפרק	מיקום השאלות בבחינה	נושאי היחידה	יחידה
מענה על 2 שאלות מתוך 3-4 שאלות	50	פרק שכותרתו: <u>ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית:</u> <u>קומדיה וטרגדיה</u>	ז'אנר אחד וביטוי במחזה נלמד, מאפייני התאטרון התקופתי בו נכתב המחזה הנלמד, פרשנות עכשווית למחזה הנלמד, תאוריות העוסקות בז'אנר	ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית: קומדיה וטרגדיה
מענה על שאלה מתוך 2 שאלות	25	פרק שכותרתו: <u>סגנונות המאה ה-</u> <u>20 וה-21</u>	מודרניזם מהו? סגנון אחד וביטוי במחזה נלמד ³	סגנונות המאה ה- 20 וה-21 ודרמה עברית ותאטרון ישראלי
מענה על שאלה מתוך 2 שאלות	25	<u>פרק שכותרתו:</u> דרמה עברית ותאטרון ישראלי	קריא פרשנית במחזה ישראלי אחד	

³ במקרה של הוראת הסגנון הפוסטמודרני יש ללמד את ביטוי ב-2 מופעים

הערכה חלופית

(30% מסך הציון הסופי ב-5 יחידות תאטרון)

מהי הערכה חלופית?

הערכה חלופית הינה הערכה שמציעה דרכים לא מסורתיות להעריך למידה, תוך שימת דגש רב יותר על תהליך הלמידה, מאשר ההערכה המסורתית. הערכה חלופית חייבת לבחון בהלימה לנושאים השונים של היחידות בתוכנית הלימודים.

דרכי הערכה חלופית מוכרות הן: למידה מבוססת פרויקטים, מטלת ביצוע, עבודת חקר, תלקיט (פורטפוליו), יצירת משחק ועוד.

בתחום הדעת תאטרון ניתן לקשור לצורת ההערכה החלופית את התוצרים הבאים: יצירת תכניה, עיצוב תלבושות, עיצוב מאקט, עיצוב סאונד, העלאת סצנות, יצירת קדימון (טריילר), כתיבת ראיון, כתיבת כתבה, הפקת עיתון, בניית תכנית תאורה ועוד. כל עוד התוצר הוא שיקוף של תהליך לימודי, שניתן להסבירו, הרי שמדובר בהערכה חלופית ברת תוקף.

בציון הערכה חלופית יכול לשלב מספר יחידות אך ראוי שייבנה ממספר אירועי הערה (2-3 לכל הפחות).

מועד ביצוע הערכה חלופית

אירועי הערכה חלופית יכולים להתבצע בכל שלב במהלך 3 שנות הלימודים במגמת התאטרון ובתאום עם הנהלת בית הספר.

בחירת התכנים והנושאים

- בחירת ההצגות והמחזות תיעשה על ידי רכזית לימודי התאטרון
- בחירת חומרי העיון תיעשה מתוך רשימת הספרים בתכנית הלימודים
- ניתן לוודא התאמתו של מחזה/הצגה לסגנון/סוגה על ידי פניה למפמ"ר תאטרון או למדריכה/ארצית באמצעות הדואר האלקטרוני
- אירועי הערכה חלופית בית ספרית לא יכללו תכנים עליהם נבחנים התלמידים בבחינת ההפקה או מחזות והצגות עליהם יבחנו בבחינה בכתב.
- כל הערכה חלופית תהיה מלווה בכתיבה של עבודה המתייחסת להיבטים תאורטיים ולמחזה הנלמד

מחווניס להערכה החלופית

יש ליידע (ניתן גם לשתף) את התלמידים ברכיבי ההערכה ולצורך כך יש לתכנן ולהציג את המחווניס בפני התלמידים לפני תחילת הלמידה.

מחווך יתייחס ל 3 רכיבים :

1. **התהליך** – תהליך הלמידה (מיומנויות חשיבה, מיומנויות למידה ומיומנויות בינאישיות) :
האם התלמיד מכיר את גוף הידע הנבחן (מחזה, הצגה, מאמר), מתוך שינון בסיסי של החומר או קריאה בסיסית של המחזה. רמה זו יכולה לכלול היגדים כגון: התלמיד הכיר את מיתוס הצבר, התלמיד ציטט את הגדרת התאטרון, התלמיד מכיר את רשימת הדמויות במחזה, התלמיד ציין את סגנון המחזה. ברמה זו נבדק הידע של התלמיד. לדוגמה: התלמיד ציין את מעוררי הצחוק על-פי ברגסון.
2. **התוצר** – יישום הלמידה ברמת הידע, המיומנות וההרגלים :
התלמיד יודע ליישם את החומר התיאורטי שלמד במחזה/בהצגה שהוא לומד/צופה ומפגין את היישום בתוצר. **המיומנויות** שהתלמיד יפגין: יישום, השוואה, הצגה, שחזור, הדגמה. לדוגמה: התלמיד עשה שימוש במעורר הצחוק: הישנות (חזרתיות).
3. **הצגת הלמידה** – רפלקציה אודות תהליך הלמידה, בהתייחס ולידע, מיומנות ביצוע ומיומנויות ייחודיות לפרויקט ולהרגלים ערכיים ובינאישיים :
התלמיד יכול לנמק ולהסביר את בחירותיו בראייה אישית. התלמיד משקף את מקור פרשנותו, מבין למה יצר אותה, מתייחס לעבודתו בשפה מקצועית, מבין מה הוביל אותו לחשוב כפי שהוא חשב והוא יכול לנמק את בחירותיו ולהגן עליהן.

חלוקת המחווך לרכיבים המוגדרים

- את גוף הידע ניתן לבחון גם אצל תלמיד שלא הגיש תוצר (0 – 55 נקודות)
- הכנת תוצר תוסיף להערכת התלמיד (75 – 90 נקודות)
- הצגת הידע כמהלך רפלקטיבי תשלים את הציון (90 – 100 נקודות)

דיווח ציון הערכה בית ספרית:

טופס הציונים של כלל אירועי ההערכה הבית ספרית (מספר שאלון 051283 : הערכה חלופית + בחינה בכתב) ידווח על גבי טופס 9588 חתום על ידי המורה המגיש ומנהל בית הספר. בטופס זה יש לכתבו ציון אחד שהוא שקלול של כלל אירועי ההערכה הבית ספריים. את הציון יש למלא במשבת ציון בחינה בלבד.

מועד הדיווח

את טופס 9588 חתום על ידי המורה המגיש ומנהל בית הספר יש לשלוח באמצעות רכז/ת הבחינות הבית ספרי, עד ל 15 ביוני של שנת יב' של התלמידים הנבחרים.

גמול בגרות ותגמול בדיקה על הערכה בית ספרית

החל משנת תשע"ח, כאשר הציון מדווח על גבי טופס 9588, המורה החתום על הטופס מתוגמל בסכום של 83.5 ₪ תלמיד.

בנוסף, על כל יחידה בתכנית הלימודים במסגרת ההערכה הבית ספרי, מתוגמל המורה בגמול בגרות בגובה 0.7 שעות (כלומר, כל ההערכה הבית ספרית מזכה את המורה בגמול הגשה בגובה 7.75 שעות).

נספחים

שאלות העוסקות בערכים, מעורבות ורלוונטיות לבחינה בכתב:

הוא הלך בשדות / משה שמיר⁴

- א. במחזה מספר דמויות מרכזיות. בחר/י דמות אחת ותארי את הידוע עליה מתוך המחזה. התייחס/י גם לקונפליקטים של הדמות
- ב. תארי/י שתי בחירות/פעולות שעושה הדמות במחזה והסביר/י כיצד המאפיינים של הדמות הביאו אותה לבחירות/פעולות אלה.
- ג. הסבירי מדוע בחרת בדמות זו? אילו רגשות/מחשבות/שאלות עוררה בך הדמות?

תמונת הסיום בתאטרון המאה ה-20⁵

- א. בחר/י במחזה הכתוב באחד מן הסגנונות של תאטרון המאה ה-20. צייני את סגנון המחזה, את שמו ואת שם המחזאי ותארי את הסיום שלו.
- ב. הציע/י סיום שונה למחזה והסבירי אותו. בתשובתך התייחס/י להשקפת עולמך.
- ג. האם הסיום החדש שהצעת שומר על מאפייני הסגנון? הסבירי את תשובתך.

ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית

"הקושי הגדול ביותר נובע מהצורך להעביר טקסט סיוטי בימינו, כאשר מסורת המשחק המודרנית היא מאוד נטורליסטית – מבוססת על סטניסלבסקי... כל המחזאות המודרנית וכל הגישה למשחק היום מאוד מושפעות מהקולנוע ומהטלוויזיה – קודם כל שמירה על אמינות. המסורת המשחקית בעבר היתה שונה מאוד. המשחק היה דומה יותר לראפ או לשירה מאשר למשחק. המקומות הטובים התאטרון הגלוב היו דווקא המקומות בצד. זאת אומרת – הקהל היה בא לשמוע את ההצגה ולא דווקא לראות. הוא בא כדי לשמוע את היופי של השפה האנגלית, את משחקי המילים. לא היו באים לבדוק אם זה אמיתי או לא. ("לשחק את שקספיר", ראיון עם גל זייד, כתב עת "אורות" גליון מס' 1).

⁴ השאלה באדיבותה של נלי סובול, תיכון רמות ים
⁵ השאלה באדיבותה של יערה דרורי, אולפנת לבונה

- א. הציגו שני אתגרים העומדים בפני היוצר המציע פרשנות בימתית עכשווית למחזה קלאסי
- ב. תארו שתי בחירות בימתיות שהבמאי או יוצרי ההצגה בחרו בהצגה שצפיתם בה המבוססת על מחזה קלאסי.
- ג. האם לדעתכם הבחירות שתיארתם בסעיף ב' תרמו לרלוונטיות של המחזה לקהל הישראלי היום? נמקו את תשובתכם.

"אדיפוס המלך" – מחזה של ניגודים

המחזה "אדיפוס המלך" מעלה ניגודים רבים: האדם מול האלים, עיוורון מול ראייה, אמת מול מראית עין, ידיעה מול אי ידיעה, גורל מול בחירה.

- א. בחר והסבר את אחד מהניגודים, אשר רלוונטי לחיינו גם היום.
- ב. הסבר את הרלוונטיות של הניגוד שבחרת לעולם שבו אתה חי. הבא דוגמה אחת מחייך היום הממחישה זאת.
- ג. בחר באחד מהניגודים והסבר כיצד ניגוד זה בא לידי ביטוי במחזה כולו. הדגם את דבריך באמצעות תיאור תמונה אחת.

סוגיות חברתיות במחזאות הישראלית

- א. תארו שלושה מאפיינים עיקריים של דמות במחזה ישראלי שלמדת.
- ב. הסבירו את יחסכם לדמות. האם אתם חשים הזדהות עם הגיבור, ביקורתיים כלפיו, או שהרגשות מעורבים? הסבירו והדגימו.

דוגמה למחווה: למידה מבוססת פרויקטים – עבודה על סצנות

נושא נלמד	התהליך: ידע והבנה 0 - 65 נקודות	התוצר: יישום הידע 0 - 25 נקודות	הצגת הידע: רפלקציה 0 - 10 נקודות
היכרות עם גוף הידע: מושגים, תאוריות, נושאים, רכיבים דרמטיים, רכיבים בימתיים	התלמיד מכיר את...	התלמיד בוחר ב...	התלמיד יודע לנמק את בחירותיו והגן עליהן תוך שימוש בשפת התאטרון
	התלמיד מציין את...	התלמיד מיישם את...	
	התלמיד מסכם את...	התלמיד עושה שימוש ב...	
	התלמיד מזהה את...	התלמיד משווה בין...	
		התלמיד מדגים...	התלמיד מסביר את...

דוגמה להערכה בית ספרית חלופית: עשוב תכניה

רציונל:

מטרת הפרויקט היא לבחון את היכרות התלמידים עם היבטים פרשניים למוסכמות התאטרון הקלאסי. גוף הידע בחידה זו הינו פרשנות המחזה הקלאסי שנלמד ומאפייניו על פי המאמרים: על הצחוק מאת הנרי ברגסון, מיתוס האביב מאת נורתופ פריי.

תהליכי תכנון, כתיבה ועיצוב התכניה מביאים את התלמידים להעמקה פרשנית של מחזה קלאסי.

תהליך הלמידה (ידע והבנה)

הטקסט הקלאסי והקשריו (מוסכמות, מושגים, רכיבים דרמטיים, רכיבים בימתיים)

מאמרים רלוונטיים

תוצר – יישום הידע

הכנת תכניה להצגה מדומיינת על פי המחזה הקלאסי הנלמד

תכניה צריכה לכלול מספר קטעים כתובים על הטקסט הנלמד, על הפרשנות, הסוגה והסגנון, ותמונות המציגות את הפרשנות של התלמיד למחזה.

שלבי בניית התוצר:

- התלמידים יקראו וינתחו את המחזה בכיתה
- התלמידים יקראו את המאמרים
- התלמיד יכתוב מאמר קצר לתכניה המדומיינת. למשל, מאמר המסביר את הרקע ומאפייני התקופה בה נכתב המחזה.
- התלמיד יכתוב ראיון מדומה עם אחד מיוצרי ההצגה המדומיינת בו יתייחס לפרשנות הבימתית שלו למחזה.
- התלמיד יצור או יצרף תמונות פתיחה לתכניה המבטאת את הפרשנות שלו למחזה באופן ויזואלי
- התלמיד יכתוב מאמר קצר נוסף המתייחס לדוגמה למהלך דרמטי מדומיין, לקשר שבין דימוי ויזואלי לבין אחד מהנושאים במחזה או מאפייני דמות וכדומה
- התלמיד יצור תמונות מתוך ההפקה המדומיינת ויצרף אותן לתכניה.

רפלקציה – הצגת הידע

התלמיד יציג את התכניה המוגמרת בפני הכיתה וינמק את הבחירות שלו

דוגמה להערכה בית ספרית חלופית: הצגת סצנות מהמחזאות הישראלית

רציונל:

בחינת הנושאים הנלמדים במסגרת היחידה: סוגיות חברתיות בתאטרון ובמחזאות הישראלית. ההיבחנות היא על המחזה/מחזות הנלמדים בחידה זו ובחלק מיחידת שפת התאטרון.

שלבים בתהליך הלמידה (ידע והבנה)

- התלמידים יקראו וינתחו את המחזה הנלמד בכיתה
- התלמידים יתנסו בתרגילים שמשלבים בין רכיבים דרמטיים במחזה לבין רכיבים בימתיים כמו: תפאורה, תלבושות, מוסיקה וכו'.
- התלמידים יבחרו סצנה ממחזה ישראלי נלמד או מחזה ישראלי אחר המתכתב עם הנושא הנלמד
- התלמידים יעבדו לקראת הצגת תוצר
-

רפלקציה – הצגת הידע

- התלמיד יכתוב דף עמדה ובו יציג את העמדה האישית שלו המתייחסת לסוגיה/נושא נלמד
- התלמיד ינמק את הבחירות הבימתיות שבחר בשפת התאטרון (ללא עיסוק בעבודת השחקן)